

**Przedmiotowy
system oceniania
z języka polskiego
w
Zespole Szkół
w Krzywiniu**

**LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
ZASADNICZA SZKOŁA ZAWODOWA**

I. Zasady ogólne

1. Klasówki i sprawdziany są obowiązkowe. Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może ich napisać, to powinien to uczynić w ciągu pierwszego tygodnia po przybyciu do szkoły.
2. Poprawa ocen niedostatecznych z klasówek i sprawdzianów jest dobrowolna. Mogą być one poprawiane tylko raz w terminie nie dłuższym niż dwa tygodnie od oddania przez nauczyciela ocenianych klasówek. Forma poprawy jest pisemna.
3. W przypadku nieobecności usprawiedliwionej uczeń ma obowiązek uzyskać ocenę z materiału objętego sprawdzianem w formie pisemnej w ciągu pierwszego tygodnia po przybyciu do szkoły. W przypadku dłuższej niż 2 tygodnie nieobecności, termin i forma zaliczenia materiału zostaje uzgodniona indywidualnie z nauczycielem.
4. Nieodrobienie pracy domowej kosztuje ucznia ocenę niedostateczną.
5. Uczeń ma obowiązek posiadać podręcznik oraz zeszyt przedmiotowy i przynosić je na lekcje, gdyż ich brak uniemożliwia prowadzenie zajęć
6. Raz w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiadzianych sprawdzianów i prac klasowych).
7. Klasówki i sprawdziany otrzymują uczniowie do wglądu na lekcjach podczas omawiania i poprawiania prac. Rodzice mają możliwość wglądu do w/w prac w dogodnym dla nich terminie w obecności nauczyciela.
8. Uczniowie oszukujący, podpowiadający, ściągający w czasie sprawdzianów, odpowiedzi ustnych są karani oceną niedostateczną bez możliwości poprawy.
9. Nieprzeczytanie lektury w wyznaczonym terminie traktowane jest jak nieprzygotowanie do lekcji (bez możliwości zgłoszenia nieprzygotowania) i kosztuje ucznia ocenę niedostateczną z odpowiedzi ustnej.
10. Aktywny udział w lekcji jest premiowany. Raz w miesiącu każdy uczeń otrzymuje ocenę za aktywność.
11. Nie przewiduje się na koniec semestru sprawdzianu końcowego, zaliczeniowego.
12. W ciągu semestru każdy uczeń może raz sam zgłosić się do odpowiedzi ustnej. Nauczyciel wyrazi zgodę na odpowiedź pod warunkiem, że uczeń ten przynajmniej raz uzyskał już ocenę z odpowiedzi ustnej. Otrzymana wówczas ocena (bez względu na jej wartość) zostaje wpisana do dziennika.
13. Każdy uczeń bądź jego rodzice mają prawo prosić nauczyciela o wpis wszystkich ocen do zeszytu przedmiotowego.

II. Kryteria oceniania

Przy wystawianiu ocen śródrocznych, rocznych lub końcowych stosuje się średnią ważoną. Podczas wystawiania ocen rocznych i końcowych nauczyciel bierze pod uwagę oceny śródroczne, oceny cząstkowe uzyskane w II semestrze zgodnie z ich wagą i dokonuje wnikliwej analizy postępu w nauce i w doskonaleniu poszczególnych umiejętności czytelniczno-językowych ucznia.

Waga ocen

1. **Praca klasowa** – wypracowanie historycznoliterackie, teoretycznoliterackie, interpretacja i analiza utworu literackiego, czytanie ze zrozumieniem - waga 3
2. **Sprawdzian** – z zakresu historii literatury, teorii literatury, filozofii i nauki o języku - waga 3
3. **Dyktando (klasa I)** – waga 2
4. **Sprawdzian ze znajomości zasad ortograficznych** - waga 1
5. **Praca pisemna domowa** - np. wypracowanie, interpretacja i analiza tekstów literackich, referat - waga 2
6. **Odpowiedź ustna** - waga 3
7. **Recytacja** - waga 1
8. **Inne zadania domowe** – np. ćwiczenia gramatyczne, notatki na zadany temat, krótkie odpowiedzi na pytania - waga 1
9. **Aktywność** – np. przyniesienie zdjęć, reprodukcji i innych pomocy dydaktycznych, ocena za aktywność wystawiana jest z reguły raz w miesiącu - waga 2
10. **Prace dodatkowe** – np. prace plastyczne, samodzielnie przygotowane prace dydaktyczne - waga 1

Skala średniej ważonej dla poszczególnych ocen przy wystawianiu oceny śródrocznej, rocznej i końcowej

Skala średniej ważonej ocen	Ocena
2,00 – 2,70	dopuszczający
2,71 – 3,70	dostateczny
3,71 – 4,70	dobry
4,71 – 5,50	bardzo dobry
5,51 – 6,00	celujący

III. Wymagania edukacyjne

Klasa pierwsza LO

A. Poziom podstawowy

Po ukończeniu nauki w I klasie uczeń potrafi

- w zakresie kształcenia językowego:

- określić relację między zakresem znaczeniowym a treścią znaczeniową wyrazu; zanalizować pod tym kątem znaczenie podanych wyrazów;
- określić znaczenie podstawowe i metaforyczne wyrazu;
- wskazać w czytanych utworach ważne środki językowe i określić ich funkcje;
- zauważyć ślady historycznych procesów rozwojowych języka polskiego;
- określić pojęcie zabytku języka; wymienić najważniejsze zabytki języka polskiego;
- rozpoznać środki służące archaizacji;
- rozpoznać stylizację biblijną i barokową oraz wskazać typowe dla nich środki językowe;
- rozpoznać parodię literacką, określić jej funkcję i wskazać służące jej środki;
- rozpoznać w tekstach poznanych w I klasie wartość stylistyczną środków z różnych poziomów języka;
- rozpoznać w tekście mowę niezależną, zależną i pozornie zależną;
- rozpoznać związki frazeologiczne zawierające aluzje mitologiczne i biblijne;
- określić, czym jest retoryka, i wskazać w tekście typowe środki retoryczne;
- określić, na czym polegają funkcje: impresywna i ekspresywna; wskazać w tekście przejawy tych funkcji;
- określić, kiedy wypowiedź jest stosowna i skuteczna;
- w tekstach prasowych, reklamowych itp. rozpoznać i ocenić przejawy współczesnych tendencji w zakresie zapożyczeń i tworzenia neologizmów;
- dostrzec i ocenić przejawy agresji w języku;

- w zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- analizować i interpretować wybrane teksty antyczne i biblijne, średniowieczne, renesansowe, barokowe i oświeceniowe z wykorzystaniem właściwych pojęć teoretycznoliterackich oraz kategorii estetycznych i nawiązaniem do podstawowych kontekstów;
- opowiedzieć i zinterpretować wybrane mity greckie oraz opowieści biblijne, porównać obraz Boga i człowieka w Biblii i mitologii greckiej;

- opisać starogrecki ideał człowieka, scharakteryzować epos starogrecki, wskazać cechy tragedii antycznej i źródła tragizmu;
- określić cechy postawy horacjańskiej;
- określić relacje między człowiekiem i Bogiem zobrazowane w kulturze średniowiecza, wskazać wzorce osobowe epoki i odnieść je do przykładów literackich, scharakteryzować styl romański i gotycki, wskazać przykłady dzieł sztuki i środki artystyczne typowe dla średniowiecza, rozpoznać cechy średniowiecznej wizji świata w tekstach utworów poznanych w I klasie;
- opisać renesansową koncepcję człowieka i wskazać, na czym polega nowa wizja świata w literaturze renesansowej, zinterpretować wybrane fraszki i pieśni Jana Kochanowskiego w kontekście filozofii renesansowego humanizmu i klasycyzmu; wskazywać obecność „renesansowych niepokojów” w poznanych trenach Jana Kochanowskiego;
- przedstawić stosunek człowieka baroku do świata, śmierci, przemijania; na podstawie poznanych w I klasie utworów barokowych ukazać charakterystyczny dla epoki konflikt między miłością do świata a miłością do Boga; na przykładach wybranych dzieł przedstawić cechy sztuki epoki baroku; określić, czym był sarmatyzm i jakie ślady pozostawił w obyczajowości, sztuce oraz w polskiej mentalności;
- określić filozoficzne podstawy oświeceniowej wizji świata oraz koncepcji człowieka; wskazać w wybranych utworach literackich przejawy oświeceniowego racjonalizmu i krytycyzmu; na przykładach wybranych dzieł omówić cechy estetyki klasycyzmu, wskazać i scharakteryzować gatunki literackie klasycystyczne i sentymentalne; wskazać i scharakteryzować przykłady stylu rokokowego w literaturze i sztuce;
- określić, na czym polega uniwersalna wartość tekstów biblijnych, mitów greckich oraz utworów powstałych w dobie staropolskiej;
- wskazać obecność tradycji antycznej, biblijnej, staropolskiej i oświeceniowej w kulturze późniejszych epok - w tym we współczesnej kulturze masowej;
- przedstawić przykłady reportażu prasowego, telewizyjnego, radiowego jako przejaw współczesnej tęsknoty do prawdy faktów;
- wskazać cechy mitu we współczesnej prozie;
- omówić związki wybranych utworów literatury fantasy z kulturą średniowiecza; wskazać w tych utworach motywy fantastyki baśniowej;
- wskazać barokowe korzenie estetyki brzydoty;
- skonfrontować oświeceniowy kult rozumu i nauki ze współczesną refleksją nad szansami i zagrożeniami, które niesie ze sobą rozwój nauki (na wybranych przykładach literatury nurtu science fiction).

B. Poziom rozszerzony

Uczeń posiada umiejętności wskazane dla poziomu podstawowego

- w szerszym zakresie, jeśli chodzi o listę lektur, znajomość konwencji i toposów oraz zasób pojęć i terminów teoretyczno- i historycznoliterackich oraz nauki o języku, a ponadto potrafi

- w zakresie kształcenia językowego:

- wskazać w tekście i omówić przykłady przesunięć metaforycznych jako przejaw językowego obrazu świata charakterystycznego dla poznanych epok kulturowych i współczesnego języka ogólnego;

- wymienić i scharakteryzować najważniejsze fazy rozwojowe języka polskiego (w związku z poznawanymi w I klasie utworami);

- określić różnicę między znaczeniem realnym a etymologicznym;

wskazać przykłady przesunięć semantycznych;

- wskazać ślady dawnych procesów fonetycznych i zmian fleksyjnych;

- wskazać podstawowe chwytów erytyczne w tekście czytany (z programu I klasy);

- zbudować dłuższą wypowiedź (np. przemówienie) z celowym wykorzystaniem środków retorycznych;

C. Poszczególne oceny

1. Podział wymagań na poziom podstawowy (oceny: **dopuszczający i dostateczny**) określony został w planie wynikowym dla klasy I LO.

2. Podział wymagań na poziom ponadpodstawowy (oceny: **dobry i bardzo dobry**) określony jest w planie wynikowym dla klasy I LO.

3. **Ocenę celującą** otrzymuje uczeń, który:

- posiadał wszystkie umiejętności czytelniczo- językowe w stopniu co najmniej bardzo dobrym;
- posiada bardzo bogaty zasób słownictwa i frazeologii (wypowiada się bezbłędnie pod względem językowym);
- wykazał się bardzo bogatymi doświadczeniami czytelniczymi zdobytymi w toku indywidualnej pracy;
- formułuje oryginalne i twórcze sądy wartościujące;
- bierze udział w Olimpiadzie Języka Polskiego.

Klasa druga LO

A. Poziom podstawowy

Po ukończeniu nauki w II klasie uczeń pogłębił umiejętności zdobyte w I klasie, a ponadto potrafi:

—w zakresie kształcenia językowego:

- opisać język jako system znaków na tle innych systemów semiotycznych;
- określić **pojęcie** znaku językowego i wskazać jego cechy **wyróżniające**;
- wskazać różnicę między językiem a wypowiedzią;
 - wskazać podsystemy języka; wyjaśnić podstawowe pojęcia odnoszące się do każdego podsystemów;
 - określić relacje między językiem narodowym a odmianami **terytorialnymi**; określić znaczenie terminów: dialekt, gwara, żargon;
- przedstawić miejsce polszczyzny wśród innych **języków**;
- na wybranych przykładach wskazać problemy przekładu językowego;
 - rozpoznać w tekstach poznanych w II klasie wartość stylistyczną środków z różnych poziomów języka;
- określić cechy języka mówionego i pisanego;
- rozpoznać i ocenić cechy kolokwialne w tekście pisanym;
 - rozpoznać stylizacje: gwarową i kolokwialną; wskazać służące im środki i określić funkcje;
 - określić, na czym polegają funkcje: informacyjna, poetycka; wskazać przejawy tych funkcji w tekstach;

- w zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- analizować i interpretować wybrane teksty romantyczne, pozytywistyczne i młodopolskie z wykorzystaniem właściwych pojęć teoretyczno-literackich i kategorii estetycznych oraz nawiązaniem do podstawowych kontekstów;
- na wybranych przykładach wskazać związki literatury i sztuki w każdej z omawianych epok;
- wskazać filozoficzne podłoże romantyzmu, określić, na czym polegał przełom romantyczny i przedstawić rolę uczucia i wyobraźni w poznaniu;
- określić, na czym polegała romantyczna fascynacja światem duchowym, folklorem, średniowieczem;
- przedstawić romantyczną wizję historii jako pola twórczej aktywności człowieka;
- scharakteryzować relacje człowieka i natury w romantyzmie;
- określić, na czym polegał romantyczny indywidualizm;
- scharakteryzować kreację bohatera romantycznego (uwzględniając rozwój tej kategorii);

- scharakteryzować miłość romantyczną;
- wskazać rolę tematu współczesnego w dramatach romantycznych oraz przedstawić zawarte w nich wizje historii;
- określić związki między teatrem a kształtem dramatu na przykładzie dramatu romantycznego;
- wymienić i scharakteryzować podstawowe gatunki romantyczne na przykładach konkretnych utworów literackich, wskazać cechy typowe dla poetyki romantycznej;
- określić cechy stylu romantycznego, odwołując się do przykładów dzieł sztuki;
- omówić romantyczną koncepcję poezji i poety oraz model patriotyzmu;
- wyjaśnić, na czym polegała idea syntezy sztuk
 - wyjaśnić, na czym polegała szczególna rola pieśni w kulturze romantycznej;
 - wskazać związki literatury i muzyki w epoce romantyzmu;
 - określić, na czym polega społeczny wymiar sztuki pozytywizmu;
- scharakteryzować program polskich pozytywistów i odnieść go do utworów literackich;
- scharakteryzować realizm i naturalizm jako prądy dominujące w pozytywizmie, wskazać nowe obszary zainteresowań literatury i preferowane gatunki, podając przykłady utworów literackich; na wybranych przykładach omówić poetykę nowel pozytywistycznych i wielkich powieści realistycznych;
- przedstawić utwory literackie (z programu II klasy), w których dochodzi do głosu optymistyczny i pesymistyczny głos polskiego pozytywizmu;
- wskazać w utworach okresu pozytywizmu przykłady obecności idei patriotycznych; odczytywać treści niecenzuralne wyrażone językiem ezopowym;
- wymienić prądy artystyczne i światopoglądowe oraz postawy typowe dla Młodej Polski i odnieść je do utworów literackich; podać przykłady impresjonizmu, symbolizmu i ekspresjonizmu w sztuce, wskazać właściwe dla nich środki artystyczne;
- omówić młodopolskie koncepcje artysty i sztuki ukazane w artykułach programowych oraz w utworach literackich;
- przeprowadzić analizę i zinterpretować wiersz młodopolski, wskazując typowe dla epoki motywy, postawy i środki artystyczne;
- na przykładzie konkretnego utworu omówić cechy powieści młodopolskiej;
- na przykładzie konkretnego utworu wskazać cechy dramatu symbolicznego;
- w utworach poznanych w II klasie pokazać obecność tradycji kulturowej (np. romantycznej, franciszkanizmu, filozofii Wschodu);
- określić, na czym polega uniwersalna wartość dzieł romantycznych, pozytywistycznych i młodopolskich;
- wskazać obecność tradycji romantycznej, pozytywistycznej i młodopolskiej w kulturze XX w., w tym we współczesnej kulturze masowej;

- wskazać przejawy XX-wiecznego kultu młodości oraz jego kryzysu;
- odnaleźć związki współczesnych idei feministycznych z XIX-wieczną ideą emancypacji kobiet;
- omówić modernizm jako jeden z najważniejszych nurtów literatury i sztuki **XX** w.: wskazać przykłady żywej do dziś strategii prowokacji artystycznej; uzasadnić, że pojęcie prowokacji jest historycznie zmienne.

B. Poziom rozszerzony

Uczeń posiada umiejętności wskazane dla poziomu podstawowego

- w szerszym zakresie, jeśli chodzi o listę lektur, znajomość konwencji i toposów oraz zasób pojęć i terminów teoretyczno- i historycznoliterackich oraz nauki o języku, a ponadto potrafi
- w zakresie kształcenia językowego:
 - wskazać w tekście i omówić przykłady przesunięć metaforycznych jako przejaw językowego obrazu świata charakterystycznego dla poznanych epok kulturowych i współczesnego języka ogólnego;
 - podać informacje o budowie języka polskiego w ujęciu historycznym i typologicznym;
 - wskazać różnice między tłumaczeniem tekstu z języka polskiego a przekładem utworu literackiego;
 - określić, na czym polegają funkcje: fatyczna, magiczna, metajęzykowa i stanowiąca; wskazać przejawy tych funkcji w tekstach;

C. Poszczególne oceny:

1. Podział wymagań na poziom podstawowy (oceny: **dopuszczający i dostateczny**) określony został w planie wynikowym dla klasy II LO.
2. Podział wymagań na poziom ponadpodstawowy (oceny **dobry i bardzo dobry**) określony jest w planie wynikowym dla klasy II LO.
3. **Ocenę celującą** otrzymuje uczeń, który:
 - posiadał wszystkie umiejętności czytelniczo- językowe w stopniu co najmniej bardzo dobrym;
 - posiada bardzo bogaty zasób słownictwa i frazeologii (wypowiada się bezbłędnie pod względem językowym);
 - wykazał się bardzo bogatymi doświadczeniami czytelniczymi zdobytymi w toku indywidualnej pracy;
 - formułuje oryginalne i twórcze sądy wartościujące;
 - bierze udział w Olimpiadzie Języka Polskiego.

Klasa trzecia LO

A. Poziom podstawowy

Po ukończeniu nauki w III klasie uczeń pogłębił umiejętności zdobyte w II klasie, a ponadto potrafi

- w zakresie kształcenia językowego:

- określić podstawowe relacje semantyczne (synonimia, homonimia» antonimia, polisemia);
- zdefiniować pojęcie aktu mowy, rozpoznać jego rodzaje; określić, na czym polega sens dosłowny i intencjonalny aktu mowy;
- rozpoznać sposoby wzbogacania słownictwa: neosemantyzację i podstawowe procesy słowotwórcze;
- określić relacje między językiem narodowym a odmianami środowiskowymi;
- omówić podstawowe tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny, rozpoznać ich przejawy, ocenić poprawność konkretnych form językowych;
- omówić mechanizm manipulacji językowej, rozpoznać i ocenić jej przejawy;
- scharakteryzować cechy języka mediów; określić i ocenić jego wpływ na polszczyznę ogólną;
- napisać wypowiedź w stylu urzędowym;
- wskazać charakterystyczne cechy stylistyczne czytanych utworów; podać przykłady stylu artystycznego, stylu pisarza, grupy literackiej

- w zakresie utworów poznanych w III klasie;

- rozpoznać w tekstach poznanych w III klasie wartość stylistyczną. środków z różnych poziomów języka;
- rozpoznać stylizację środowiskową;
- na podstawie obserwacji stylu rozpoznać aluzję, tawestację, pastisz; określić funkcje tych zabiegów stylizacyjnych;

- w zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:

- analizować i interpretować wybrane teksty literackie XX w. z wykorzystaniem właściwych pojęć teoretycznoliterackich i kategorii estetycznych oraz nawiązaniem do podstawowych kontekstów;
- zinterpretować wybrane teksty XX-wieczne, wskazując rolę, jaką odgrywają w nich takie kategorie, jak: świętość, zło, śmierć, naród, ojczyzna, „mała ojczyzna”,
- wyjaśnić pojęcia awangardy i awangardyzmu, odnosząc je do przykładów z dziedziny literatury i sztuki;

- wskazać główne kierunki poszukiwań w literaturze i sztuce XX w. - odnieść je do konkretnych przykładów;
- scharakteryzować przykłady nowatorstwa tematycznego i formalnego w literaturze i sztuce XX w.;
- scharakteryzować stosunek do języka poetyckiego wskazanych twórców
- pokazać (na przykładach utworów poznanych w III klasie) stosunek do tradycji w literaturze i sztuce XX w.;
- wskazać związki literatury z historią i przemianami polityczno-ustrojowymi oraz ideologią (na podstawie tekstów z programu III klasy);
- scharakteryzować rolę twórcy w XX w. w odniesieniu do tradycji (na wybranych przykładach);
- określić wpływ środków masowego przekazu i przyspieszenia cywilizacyjnego na kulturę (na podstawie tekstów z programu III klasy); wskazać główne tendencje kultury masowej i ustosunkować się do nich;
- wyjaśnić pojęcia: „kultura wysoka”, „kultura niska”, „obieg kultury”, „kultura masowa”, „kultura elitarna”, „arcydzieło”, „kicz”, odnosząc je do konkretnych tekstów i zjawisk kultury XX w.;
- wskazać źródła i znaczenie wskazanych toposów i symboli kultury współczesnej
- na wybranych przykładach wskazać związki literatury i sztuki XX w.;
- oceniać i wartościować poznawane teksty kultury, odwołując się do podstawowych kategorii etycznych i estetycznych; wyjaśnić określenie „uniwersalne wartości humanistyczne” i odnosić je do czytanych utworów.

B. Poziom rozszerzony

Uczeń posiada umiejętności wskazane dla poziomu podstawowego

- w szerszym zakresie, jeśli chodzi o listę lektur, znajomość konwencji i toposów oraz zasób pojęć i terminów teoretyczno- i historycznoliterackich oraz nauki o języku a ponadto potrafi
- w zakresie kształcenia językowego:
 - wskazać w tekście i omówić przykłady przesunięć metaforycznych jako przejaw językowego obrazu świata charakterystycznego dla faz i kręgów kultury XX w. oraz dla współczesnego języka ogólnego;
- w zakresie kształcenia literackiego i kulturowego:
 - porównać pojęcia „awangarda” i „postmodernizm”; odnieść je do konkretnych utworów literackich (poznanych w III klasie);
 - przeprowadzić analizę i zinterpretować wiersz współczesny, stosując właściwą terminologię; napisać esej interpretacyjny;

- wskazać główne kierunki poszukiwań poezji XX w.; porównać budowę wersyfikacyjno składniową wiersza tradycyjnego i współczesnego (w zakresie utworów przewidzianych programem), wskazać funkcje segmentacji tekstu;
- na przykładach wybitnych dzieł omówić osiągnięcia sztuki filmowej XX w.;
- omówić XX-wieczne przemiany w obrębie gatunków literackich (na przykładzie wybranych powieści, dramatu, gatunków z pogranicza literatury faktu, eseistyki literackiej).

Ponadto w wyniku doskonalenia w cyklu trzyletnim uczeń posiadał następujące umiejętności i wiadomości:

A. Poziom podstawowy

Uczeń:

- czyta wskazane w programie teksty ze zrozumieniem ich różnorodnych sensów, funkcji, znaczeń metaforycznych i symbolicznych, rozpoznaje ich konwencje, style, sytuuje je w podstawowych kontekstach; dostrzega obecność archetypów i toposów;
- wyraziście odczytuje utwory literackie, z dbałością o przekazanie sensu, właściwą dykcję, akcent, artykulację; recytuje wybrane utwory z pamięci;
- wskazuje źródła i znaczenie wskazanych archetypów, toposów i symboli;
- ukazuje związki tematyki literackiej z motywami obecnymi w sztuce;
- porównuje utwory literackie z różnych epok o podobnych motywach;
- odczytuje i porównuje dzieła różnych sztuk z uwzględnieniem specyfiki ich tworzywa;
- rozpoznaje style w sztuce,
- dostrzega w czytanych utworach nawiązania do tradycji kulturowej, „dialogi z tradycją”;
- określa wartość użytych w tekście środków z różnych poziomów języka;
- rozpoznaje cechy stylów funkcjonalnych i stylu artystycznego;
- tworzy stosowną i skuteczną wypowiedź, wybierając z zasobu środków językowych elementy stosowne do funkcji wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej;
- zna i respektuje zasady etykiety i estetyki językowej;
- ocenia cudze wypowiedzi pod względem stosowności i skuteczności oraz zasad etykiety i estetyki językowej;
- rozpoznaje intencje komunikacyjne wypowiedzi;
- poprawia tekst, dokonuje adiustacji, przeredagowuje go; przekształca, streszcza, skraca, rozwija, parafrazuje;

- planuje formę i kompozycję wypowiedzi zgodnie z jej celem;
- posługuje się cytatami;
- popiera argumentami własne sądy;
- skutecznie uczestniczy w dialogu, dyskusji i negocjacjach;
- komponuje i wygłasza przemówienie;
- wypowiada się w podstawowych (szkolnych) formach gatunkowych, jak: rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego, w zakresie rozszerzonym – artykuł popularnonaukowy, interpretacja porównawcza, esej;
- ocenia etyczny wymiar wypowiedzi cudzej i własnej, dba o uczciwość wypowiedzi;
- rozpoznaje manipulację językową i wyznaczniki funkcji perswazyjnej; negatywnie ocenia przejawy agresji w języku;
- stosuje celowo chwytły retoryczne oraz inne środki językowej ekspresji;
- dostrzega i ocenia przejawy mody językowej;
- zna normy poprawności językowej; wskazuje i ocenia, stosując właściwe kryteria, formy niepoprawne, a nagminnie szerzące się w języku, przejawy „twórczości językowej”;
- sporządza notatkę, konspekt, przypis, opis bibliograficzny, zestawienie bibliograficzne; bazę danych (także z wykorzystaniem komputera).

B. Poziom rozszerzony

Uczeń:

- wskazuje związki omawianych utworów literackich ze światopoglądem i kierunkami filozoficznymi epoki;
- wskazuje związki poznanych gatunków z prądami artystycznymi epoki;
- interpretuje utwór, wykorzystując różne konteksty (historyczny, biograficzny, kulturowy, filozoficzny); określa, czym jest kontekst macierzysty utworu;
- na wybranych przykładach pokazuje przeobrażenia w obrębie poznanych gatunków literackich (epos, dramat, tren, sonet, hymn, powieść);
- rozpoznaje w tekstach charakterystyczne cechy stylu poznawanych epok literackich;
- analizuje i interpretuje wiersz, stosując właściwą terminologię i pojęcia z poetyki historycznej.

C. Poszczególne oceny:

1. Podział wymagań na poziom podstawowy (oceny: **dopuszczający i dostateczny**) określony został w planie wynikowym dla klasy III LO.

2. Podział wymagań na poziom ponadpodstawowy (oceny: **dobry i bardzo dobry**) określony jest w planie wynikowym dla klasy III LO.
3. **Ocenę celującą** otrzymuje uczeń, który:
 - posiadał wszystkie umiejętności czytelniczo- językowe w stopniu co najmniej bardzo dobrym;
 - posiada bardzo bogaty zasób słownictwa i frazeologii (wypowiada się bezbłędnie pod względem językowym);
 - wykazał się bardzo bogatymi doświadczeniami czytelniczymi zdobytymi w toku indywidualnej pracy;
 - formułuje oryginalne i twórcze sądy wartościujące;
 - bierze udział w Olimpiadzie Języka Polskiego.

Elementy podlegające ocenie w wypowiedzi ustnej ucznia:

a) poziom merytoryczny:

- zakres materiału historycznoliterackiego i językowego (poziom opanowania wiadomości) związanego z danym pytaniem;
- umiejętność odczytywania tekstu kultury w różnych kontekstach;
- stopień znajomości utworu literackiego i jego interpretacja;
- własne sądy wartościujące, dostrzeganie wartości uniwersalnych;
- indywidualne doświadczenia czytelnicze ucznia;
-

b) poziom strukturalny:

- umiejętność posługiwania się różnymi odmianami polszczyzny;
- sposób dobierania środków językowych, zastosowanie zasad kultury języka;
- kompozycja wypowiedzi;
- umiejętność dostrzegania etycznych i estetycznych aspektów danego komunikatu językowego;

c) poziom językowy:

- zasób słownictwa;
- poprawność językowa wypowiedzi;
- umiejętność rozpoznawania cech gatunkowych omawianych tekstów;
- dostrzeganie zasad organizacji tekstu.

Kryteria oceny recytacji utworu literackiego (poezja lub proza).

Celujący - recytacja na imprezie szkolnej, środowiskowej lub na konkursie recytatorskim.

Bardzo dobry – recytacja poprawna pod każdym względem (opanowanie pamięciowe, właściwa interpretacja, poprawna dykcja, wyraźnie zaznaczona tendencja do indywidualnego i oryginalnego przekazu treści utworu).

Dobry – uczeń opanował pamięciowo tekst, wykazał się poprawną recytacją, poprawną dykcją, próbował samodzielnie zinterpretować utwór.

Dostateczny – uczeń opanował pamięciowo tekst, wystąpiły próby recytacji.

Dopuszczający – uczeń opanował pamięciowo tekst, ale nie wystąpiły próby poprawnej recytacji.

Niedostateczny – uczeń nie opanował pamięciowo tekstu.

Wymagania z zakresu ortografii i interpunkcji - LO

- **Ocena celująca**: praca bezbłędna.
- **Ocena bardzo dobra**: dopuszczalny jeden błąd drugorzędny i max. trzy błędy interpunkcyjne.
- **Ocena dobra**: dopuszczalny jeden błąd podstawowy lub dwa drugorzędne; nieliczne błędy interpunkcyjne, które nie wskazują na nieznajomość zasad pisowni.
- **Ocena dostateczna**: dopuszczalne dwa błędy podstawowe lub trzy drugorzędne; nieliczne błędy interpunkcyjne, które nie wskazują na rażące braki w znajomości zasad interpunkcyjnych.
- **Ocena dopuszczająca**: możliwe trzy błędy podstawowe lub cztery drugorzędne; błędy interpunkcyjne wskazujące na luki w opanowaniu zasad pisowni
- **Ocena niedostateczna**: powyżej trzech błędów podstawowych lub czterech drugorzędnych; liczne błędy interpunkcyjne wskazujące na braki w znajomości podstawowych zasad interpunkcyjnych.

Wymagania z zakresu ortografii i interpunkcji. - ZSZ

- **Ocena celująca**: praca bezbłędna.
- **Ocena bardzo dobra**: dopuszczalny jeden błąd podstawowy lub dwa drugorzędne; max. trzy błędy interpunkcyjne.
- **Ocena dobra**: dopuszczalne dwa błędy podstawowe lub trzy drugorzędne; nieliczne błędy interpunkcyjne, które nie wskazują na nieznajomość zasad pisowni.
- **Ocena dostateczna**: dopuszczalne trzy błędy podstawowe lub cztery drugorzędne; nieliczne błędy interpunkcyjne, które nie wskazują na rażące braki w znajomości zasad interpunkcyjnych.
- **Ocena dopuszczająca**: możliwe cztery błędy podstawowe lub pięć drugorzędnych; błędy interpunkcyjne wskazujące na luki w opanowaniu zasad pisowni
- **Ocena niedostateczna**: powyżej czterech błędów podstawowych lub pięciu drugorzędnych; liczne błędy interpunkcyjne wskazujące na braki w znajomości podstawowych zasad interpunkcyjnych.